

LS 0028

Detta är intervju nr 28, med Fru Hilda Albertina Gustafson, född den 2 april 1873, i Landa församling.

Lennart Setterdahl: Kan Ni tala om Fru Gustafson för mig var Ni kommer någonstans ifrån i Halland.

Hilda Gustafson: They sent money to me

L: Det var Landa? eller Vad hette gården?

Hilda: I don't know. They always told about Landa .. Landa; but I don't know anything more about it.

Någon annan i bakgrunden ropar: Tala svenska!

Hilda: I'm mixed up, see.

L: Ja, men det går alldeles bra. Kommer Ni ihåg någonting särskilt från födelsegården. Hur många kor hade Ni t ex på gården? Kommer Ni ihåg det? Hur många kor Ni hade, och hästar?

Hilda: Å, min far hade. Well han hade ett arrendehemman. That was belonged to - it wasn't hes, You know! And it burned down one time - and then he had to build it up, You know. I don't remember. Oh, we had about tho horses - i don't remember how many cows we had, a few cows too. I guess, we had a little of everything, I guess. I did'nt remember more.

L: Kommer Ni ihåg när Ni första gången hörde talas om Amerika i Ert hem?

Hilda:

L: Kommer Ni ihåg när Ni första gången hörde talas om Amerika?

Hilda: Well. I don't remember. I don't remember! I can't remember, because of (?)

L: Ja, men det går väl bra! Det går fint.

Hilda: Well -

L: Var det någon som kom på besök?

Hilda: Well: jag stannade med min syster hemma i Varberg, för jag arbetade i Varberg i två år innan jag kom hit till Amerika. Jag var barnflicka hos häradshövding Svensson. And sedan de talade med min syster då, hon skulle gå till Amerika. Då sa jag att jag skulle gå med, för hon var alltid nice till mig, jag hade som ett hem med allting hos Min syster och hennes husband.

L: Var det någon utav Era släktingar som hade varit i Amerika? Någon bror eller syster före det?

Hilda: Well. Min bror var här i fyra år och sedan så skrev min far att han ville att han skulle komma hem och så han went hem till Sweden. And så; min .. min far, efter min bror get married, så min bror stanna hos honom när han dog.

L: Vad berättade han om Amerika när han kom hem?

Hilda: Va?

L: Vad berättade han om Amerika när han kom hem till Ert föräldrahem? Er bror. Vad sa han om Amerika?

Hilda: Well. Jag vet inte. Han arbetade i stendruggers, han arbetade i Kane. För Colder Kane. De talade om, You know, to gräva, You know, gropar. You know, that was a hard work. So I thought he was going to Sweden. He was here four years, and then he went back.

L: Han åkte aldrig åter igen.

Hilda: No. No.

L: Ni kommer inte ihåg om det var någon som kom hem och talade om att det var väldigt bra i Amerika?
Som berömde och skröt.

Hilda: Vi gick ju hit, för det var ju inte bra i Sverige. Det var ju inte mycket bättre i Amerika när vi kom hit, men vi hade ju inga pengar till och gå tillbaka, så vi fick ju stanna! Even if we wanted to go back!

L: Men Om de kom tillbaka till Sverige, stannade de då?

Hilda: Det var några som kom - men inte förrän de hade varit där,- You know. De var fattiga, they had to låna pengar to get här, and they had to pay that back, and then they began to think: Är det inte bättre att stanna här.

L: Jaa. Så Ni åkte med båt ifrån Göteborg, då.

Hilda: Va?

L: Ni åkte båt ifrån Göteborg?

Hilda: Ja. no, Ja. I can't remember.

L: Men vem var det som köpte biljetten? Skötte systemen om det, eller?

Hilda: Well. They sent us biljett, I guess.

L: Ifrån Amerika?

Hilda: I suppose my sisters husband, I guess. Men jag fick ju köpa biljett till komma hit. Vi gick på tåget från Varberg to Göteborg.

L: Och det var på våren; 1892?

Hilda: Ja. And vi fick köpa säckar till ha att ligga på. And then we had to get things to get the coff in!

L: Var det en svensk båt eller en utländsk båt?

Hilda: Va?

L: Var det en svensk båt?

Hilda: No..

L: Ni kommer inte ihåg namnet på båten?

Hilda: Atlantica? I don't know. I don't know, I can't remember that name! Jag kan inte komma ihåg namnet!

L: Nej. Kommer Ni ihåg hur överresan var; Var där mycket sjösjuka och sjukdomar och så?

Hilda: Ja. Vi var sjuka och låg där som kreatur. De kom och vi låg med någon ren på toppen. Så vi fick ligga där tills vi var able to komma opp. Och de kom och hade stora lakan.

L: Hur lång tid tog resan? Tre veckor, eller?

Hilda: Va?

L: Tog resan tre veckor?

Hilda: .. I don't remember how long we were lost.

L: Var det flera från Er hemtrakt som åkte med?

Hilda: Va?

L: Var det någon mera ifrån Er hemtrakt som åkte med?

Hilda: Yes. Det var en pojke från Lodlowe, på samma båt också. He Han gick och stannade. Han kom till Lodlowe. Han hette Albin Jansson och han blev 'stannande i Lodlowe tills, well, tills han blev sjuk och inte kunde reda sig. Så flyttade han till sin dotter, if I minns right. But he was so sick that he don't came up. He said: Never go back again. Han var så sjuk, han kunde inte resa huvudet!

L: Nähä. Var kom han ifrån? Landa också?

Hilda: Well. Han kom därifrån Halland också. Vi kände honom inte förrän vi kom på båten, I guess. Men han levde i Lodlowe.

L: Jaha.

Hilda: Alla årena. Men det är inte så länge sen han dog.

L: Vad sa nu resenärerna när de åkte över till Amerika. Skulle de åka tillbaka efter fem år, eller?

Hilda: Well. Jag var här tolv år innan jag var able till komma tillbaka och se min far. And vi fick inte mer än 2 dollar, 2,25 or 2,50 i veckan på den tiden, så det tog längre till komma hem igen. Men jag var hemma och såg min far innan han dog ändå.

L: Jaha. Vilket år var Det? 1905, eller?

Hilda: Jag var hemma.. Jag var hemma 19,, 1904.

L: Jaha.

Om vi går tillbaka till båtresan. När Ni kom till New York

Hilda: Va?

L: Kom Ni till Ellis Island först?

Hilda: Å ja!

L: Kan Ni berätta lite grand hur det var där.

Hilda: Va.

L: Berätta lite grand hur det var där, hur det såg ut på Ellis Island.

Hilda: Vad gjorde di?

L: Berätta hur det såg ut på Ellis Island.

Hilda: Å, I don't kommer ihåg. När vi kom, we had to go to examination, You know. You had to get through and; You had to go back again, i Guess!

L: Eller så fick Ni stanna kvar.

Hilda: Va?

L: Ni fick stanna kvar om inte papperen var klara.

Hilda: Å, jag fick ju gå.

L: Jaha.

Hilda: Ja, jag var all right.

L: Köpte Ni tågbiljetten i New York till ifrån New York?

Hilda: Biljett

L: Ja, Ni kommer inte ihåg det.

Hilda: I don't remember.

L: Nej. Vad tyckte Ni om Amerika, när Ni kom hit första gången.

Hilda: Well. Vi fick vara 'glad' att vi kom hit och alltingen, så var ju - vi var väl belåtna. Vi ville ju komma hit, så var satisfied, and it was nice. We always had neighbours were we had been and they always had been good to us.

L: Jaha.

När Ni kom hit 1892 till Kane, var det många hus här omkring då?

L: Ja, vi kom inte till Kane, då.

L: Nej.

Hilda: Vi kom till Kettner, You know, när vi kom hit från först.

L: Det var en liten plats.

Hilda: Det var bara en liten plats kan jag säga. And det var små stugor, You know. Vi just hade ett litet hus, You know och det var no - to say no' 'skörsten - Det var inga 'skörsten på taket. De hade pipa till sticka upp. en järnpipa eller something, You know. De hade väl plenty gas, see.

L: Jaha. Var det Er svåger, Jan Nilsson, eller vad hette han? John Nilsson?

Hilda: Pete Nilson. Min systers husband, You know, Pete Nilson.

L: Vad var det Han gjorde för någonting.

Hilda: Chemical work, in Kettner, for many years. Chemical work.

L: Jaha. Men han byggde någonting på sitt hus som inte andra hade, vad var det för någonting?

Hilda: Nu kan jag inte - Vad sa Du?

L: Han hade på sitt hus något som inte någon annan hade förut, eller har haft förut?

Hilda: Ja. Han hade det som hanses bror hade hjälpet honom genom till börja med. Så han levde där så länge som han levde i Kettner eller där uppe. Där nere - så.

L: Så han var den ende som hade skorsten?

Hilda: Han var den ende utav dem. Di sa till - Di frågade var: Pete Nelson levde. Så var det några som sa 'te så, att han levde där med skorsten på taket!

L: Sedan - resten av husen som blev uppbyggda - Byggde de skorstenar på de husen också? eller?

Hilda: Va?

L: Blev det vanligare med skorstenar på husen sedan?

Hilda: No. Det var det inte på Den tiden. Di som kom och arbetade - di kunne väl inte få och ha det till något annat än att de fick upp 'et kvickt till att leva i, You know.

L: Jaha. Men senare, på husen som de byggde, så blev det skorstenar!

Hilda: Va?

L: Folk tog efter denna idé.

Hilda: Å, det blev inte så mycket. Det blev ingenting till slutet, Du vet. Där var fire - di hade börjat lumber - brände först, en gång. Och jag tror inte det var mer än en vecka eller två, så var det fire - vad di kallar?

L: Virke. Virke!

Hilda: Ja. Du vet, di hade så mycket lumber, You know. De hade bara till lumber, You know. And de brände ner det ena efter det andra och det blev ingenting mer som kommit upp, see. So. People moved away. Det var inte mycket left.

L: Men sedan flyttade Ni in till Kane och så.

Hilda: Ja. Så flyttade Pete ner till Kane, när barna skulle komma hit och läsa sig fram.

L: Jaha. Och Var det svensk skola och svensk kyrka; eller?

Hilda: Ja, det var skolan där di fick läsa lite. But det var ju English, förstås.

L: Jaha. Vad var det för andra nationaliteter här ikring?

Hilda: Va!

L: Vad var det för andra landsmän - jag menar: nationaliteter, här ikring. Var det Irish, eller tyskar?

Hilda: Ja det var svenskar. Vi hade svenskar.

L: Var det mest svenskar?

Hilda: Ja. Next door så levde en familj som hette Pettersons och i en annan - näst intill - i ett litet hus där - där var svenskar där over round där. En Jans Oskcar Jans ... or something, I can't remember. I've forgot the name of them. But another lived svenskar där. Så; Och, he, Nels lived there, You know, He, Nels, - and Ljungkvist.

L: Var de ifrån Halland ursprungligen?

Hilda: Jag vet inte. De var väl - i Think de var från Halland, some of them. Jag vet inte om karlarna var från Halland eller hur, but i Think fruntimrena som di var gifta med var från .. från Halland. De var svenska, anyway. De var nice; You know, females, were nice and allways good and everybody liked to go there.

L: Jaha. Er make, Fru Gustafson, var han från Halland?

Hilda: Va?

No. Han var född här i Amerika.

L: Var han utav Hallands

Hilda: Ja. Han var född här i Amerika, han var född i (Skr hör ej ortens namn).

L: Jaha.

Vad var det som var det mest framträdande på den tiden. Som Ni tyckte var bättre här i Kane, i förhållande till i Sverige? Var det lättare hushållsarbete till exempel?

Hilda: Well. Det var ju bättre some way, I don't know.

L: Var det flera nöjen?

Hilda: Va!

L: Var det mer nöjen i Amerika?

Hilda: Åh!, di hade roligt här med, i Amerika! Di hade ju sina doeings, as younger people always have, You know. Lots of dances, and parties in Kane.

L: Var var det någonstans i Kane? Var det på hotellet?

Hilda: Va?

L: Var det på hotellet?

Hilda: No, not på hotellet.

L: Nej, inget där.

Hilda:

Di måste ha some ... Först de kom till Kane, så kunde de ju gå till familjerna. Och när di kom dit och di var livade själva för dansa, så var det bara till och ta undan stolarna och så var de ju först på golvet till dansa! Och det var Mrs Adel-Carlson och her husband och När vi kom dit så var de de först once till och dansa. Vi hade så roligt där och vi hade som hem där alltid. För di var alltid så vänliga. Och söndags eftermiddag när vi flickor hade en eftermiddag av, så skulle vi gå dit! Och vi var så välkomna alltid när vi kom. Och så var det 'te ... 'te - Vad heter

di nu - En annan familj vi brukte gå till. De heter - Vi brukar gå så mycket till Karl Anderson
- Vad var det di heter? Jag har förglömt 'et! You Know; Carl Anderson, i staden there.

L: Var det många som kom från Halland vid den här tiden: 1910 och 1912 och 15?

Hilda: Well. Det var inte så många som kom här - kom hit. De var vänt till andra platser.

L: Men vad var anledningen till att de kom hit? Var det genom brev?

Hilda: Va!

L: Varför kom de hit? Var det släktingar som hade skrivit och talat om att det var bra här, eller vad berodde det på?

Hilda: No. Min systers husband hade flere bröder här, Du vet. And - så di var tillsammans. Och den ene var i Wilcox och arbetade där i Wilcox. Annars var de här i Glennhazel - eller Där och arbetade. And That's why 'di kom hit till Glennhazel och Kettner, see. arbetade. För det var flera av hans bröder som var här.

L: Jaha. Er systerdotter, Johanna Allen, hon hette Johanna Nilson

Hilda: Va?

L: Johanna Nilson!

Hilda: Hanna. Hanna.

L: Hanna. Nilson.

Hilda: Ja, det var min systerdotter.

L: Ja. Hon tala om att: Hon arbetade på Thomsons hotel.

Hilda: Ja.

L: Det brann ner 19

Hilda: Yes! Och hennes

L: Kommer Ni ihåg något särskilt ifrån

Hilda: Hennes kläder brände opp, You know. Hon tänkte hon skulle gå hem till Sverige och se sin far och mor. We felt sorry for henne, because Hon kunde inte gå. Och hon fick inte ett tecken för att det var fördärvat. Hon ville ha gått in och ta ut något men blev förhindrad, för där var fire. Så hon blev utan. Hon hade köpt så många kläder och så hon hade ämnat att gå hem till, och soon, hon hade ämnat till gå hem och se sin far och mor.

L: Hur länge var hon här ikring?

Hilda: Well. Jag minns inte hur länge hon var. Hon var här for quit a long time, I can't remember. Hon gick till sedan och blev gifter.

L: Ja. Hur ... På 30-talet - Kom det några emigranter på den tiden?

Hilda: ?.

L: Kom det några från Halland på 30-talet och hit?

Hilda: 30-talet?

L: Ja. Som Ni kommer ihåg.

Hilda: Jag kommer inte ihåg. I can't remember.

L: Nej.

Hilda: Det tog inte så länge förrän 'en kunne läsa, läsa så 'en kunne förstå vad di ville ha. And sedan gick det inte till en början, för det var svenska all över svenska talade vi all tid när vi var ute. Tänkte ingenting på och lära engelska. En var dum!

L: Hur gick det med barnen då?

Hilda: Vad?

L: Lärde barnen sig svenska eller engelska först?

Hilda: Barna var - Lawrence, han kunde väl ingen svenska när han startade skolan. Och Wanda!

L: Hade ni svenska tidningar också som ni läste?

Hilda: No det var inte så mycket tidningar till läsa - vi hade inte mycket tid till läsa tidningar på den tiden.

L: Hur fick ni då nyheter och sånt på den tiden, vad som försiggick?

Hilda: Jaa, jag vet inte. Det var inte som nu, när di har tidningar.

L: Ni har inte varit hemma någon gång efter 1904?

Hilda: No.

L: Nej.

Hilda: No, jag har inte varit hemma sedan.

L: Nej. Och Ni har inga släktingar kvar i Sverige?

Hilda: Well, jag hade en niece, hon dog nu. Det är just ett år sedan hon dog, min niece. Jag skrev alltid till henne och hon till mig and hon hade - Min niece hade en dotter, så hon har 'skrevet till mig nu, jag har ett brev ifrån henne. För hon skrev att; när mamma dog så skulle jag pipa upp med mammas brevväxling så länge jag lever.

L: Jaha. Vad hette hon?

Hilda: Hon hette Ingrid Jansson. Ingrid Johansson.

L: Och hon bor Var någonstans?

Hilda: Hon bor? Vad heter det, Wanda?

Wanda: Grimelton.

Hilda: I Grimelton, ja. I Grimelton.

L: Grimelton! Jaa, jaha. Är det någonting annat som Ni kommer ihåg från den gamla goda tiden. Hur var det egentligen med den? Var det bra eller var det svårt många gånger? Ni var frisk och kry på den tiden?

Hilda: Well. Det var väl både så och så. But jag har alltid varit sjuklig; but det har alltid gått till the good.

L: Jaha. Hade ni någon svensk doktor här omkring? Var han svensk?

Hilda: Ja. Vi hade en doktor när jag först kom hit, jag vet inte vem han var. Han var inte mycket gott heller! Han fick precis dåligt hjärta!

L: Ni är pigg och kry i alla fall!

Hilda: Ja! Always min syster och svåger, di var alltid nice till mig. Så jag var sjuk första året, när jag kom hit till America, så det var inte så roligt. Och det är klart att det var skumt till gå, det var skumt till die. Så: de sände mig till en doktor. Jag hade ju inga pengar själva men de var - tog upp pengar för mig - så jag skulle se en doktor och det skulle vara en doktor som hette Freeman, som skulle vara

Jag hade ju inget blod, see, jag hade ingen blod. Så våran nighbour - han var sjuk också. Så han och jag vi skulle gå together och se den här doktorn och när vi kom upp till (platsen) så sa han att: jag tror vi får gå hem och be vad hon nu heter till att gå med. Jag visste inte vad han mente med det - because he was afraid och jag kunde inte neka. Så han kom med Mrs Petterson. And jag kom upp till dr Freeman. Det var två leder som håll mig. Dr Freeman han låg i bädd när jag kom, så han var sjuk. And he knew what to do, I guess. Men; där var inte mycket till göra för mig, för jag var så bad gone, see. Jag kunde ju knappast gå för mig själv. And så: give me some medicine - seven different kinds". And I remember, I saw one bottle. it was poisen and I was afraid of that. Jag visste att det var inte så good. Men; det var good for me, för jag blev better. Men att jag var

dålig så jag skrev till min syster att de skulle komma efter mig, ty jag kunde lika gärna dö där, som att vara död där! Så det var inte alltid så roligt.

L: Nej. Det stämmer. Ni har ju kommit upp i hög ålder, i alla fall är Ni 95 år nu.

Hilda: ha!

L: Ni är 95 år nu, säger jag. Ni klarar av nästan allt.

Hilda: Ja nästa april blir jag 95 år.

L: Jaha.

Hilda: Jag glömmer aldrig så dålig jag var! Så Gud har bevarat mig. Annars hade jag väl kommit hem för länge sedan!

L: Jaha.

Hur var det till exempel hemma i Halland!

Hilda: ?.

L: I Ert hem och I Er hemtrakt. Gick de ofta i kyrkan? Ni var konfirmerad i Landa kyrka?

Hilda: Jag var konfirmerad. jag gick i skola i Lindberga kyrka.

L: Vad hette kyrkoherden?

Hilda: Skolander. Ernst Skolander.

L: Han nämnde aldrig någonting om emigration?

Hilda: Va?

L: Han nämnde aldrig någonting om Amerika? Nämnde han någonting om Amerika?

Hilda: No! No. Det gjorde han inte. Han .. Han var en ny kyrkoherde. Vi hade en pastor, en gammal pastor, han var alltid så snäll men: Ernst Skolander, he was inte a very good preacher. Han kallte oss alla namn när vi gick och läste! Så vi skratta åt det! Han tog snusdosan och slog den i bordet så di jumpade efter!

L: Ja.

Hilda: Ja.

L: När Ni tog ut flyttningsbetyget, var det hos honom då också? När Ni skulle åka till Amerika, var Ni hos kyrkoherden och tog ut utvandringsbetyget då?

Hilda: No. No.

L: Var Ni i Varberg och fick ut det?

Hilda: Det var väl i kyrkan, tänker jag, tills jag gick hit. För jag fick ju ha det med mig när jag lämnade körkan här i Kane. Så det var väl inte flyttat någonstans. Det var väl i Lindberga körka, tills jag gick hit och fick ha det med mig och så.

L: Ja, på så vis, ja. Men han nämnde ingenting, kyrkoherden, när Ni åkte?

Hilda: Jag kommer inte ihåg om vi var hos honom all. I don't know. Om jag kunde få det utan att gå dit. I can't remember anything about it. Men jag vet att jag hade mitt betyg med mig när jag kom hit. Så det är i Kane körka.

L: Kommer Ni ihåg skollärares namn, när Ni gick i småskolan? Något ifrån skoltiden.

Hilda: Ja. I think his name was Lindahl. He was a good good skollärare.

L: Jaha.

Hilda: Han var högskolelärare.

L: Jaha. Nämnde Han någonting om Amerika?

Hilda: I don't remember. No, I can't remember att han nämnde någontingen. På Den tiden tänkte vi aldrig på Amerika.

L: Ni lekte aldrig att Ni skulle åka till Amerika heller, så som många barn gör.

Hilda: No, no. Jag kan aldrig komma ihåg när vi tänkte på Amerika.

L: På julkalas och begravningar, bröllop och sådant. Pratade aldrig folk om Amerika vid sådana tillfällen?

Hilda: No. I don't remember.

L: Ni kommer inte ihåg några stora julkalas som förekom.

Hilda: No. I don't remember. Jag kom ju till stan efter - När mamma var död så kunde inte pappa ha hemmet - utan han ... Han - det var en annan som kom och tog det. Så jag arbetade - jag tog tjänst utav honom för sommaren. Jag skulle ha 28 kronor för sommaren and så min syster och vi - vi levde i Varberg då. And; så di tyckte det var synd om mig. Det var för hårt arbete för mig, jag var inte så gammal! And så di ville jag skulle komma till Varberg och arbeta, så min syster skaffa mig en barnpigeplats hos häradshövding Svensson. And han var ju han var en fin karl. Han var - så det var ett annat fruntimmer där som arbetade och jag skulle ta care utav flickan. Så den andra lady, som var kokerska, hon fick ju gå in och ta hanses kläder och hanses skor, på morgonen innan han kom upp och borsta dem och sätta dem tillbaka. Så när Han kom upp så tog han sig neråt sjön till och när han kom tillbaka så skulle det vara färdigt och breakfast färdigt, see. And I Amerika, där får di borsta sina skor själva och hon tyckte det var förfärligt i Amerika till di skulle behöva göra det själva, because: I Sverige, di som var fina, di skulle ha och passa upp sig. Di fick ju borsta kläderna och, som jag sa, När Han gick ut så skulle hon ta kläderna ut och borsta och vika bädden och bädden,

den skulle vara klar när han kom tillbaka, see. Och så breakfast färdig, så hon fick arbeta och ha det färdigt till han kom back.

L: Jaha.

Hur var det jämfört med Amerika: När Fru Gustafson säger: "fint folk" i Amerika. Var inte de så höga utav sig som de var hemma i Sverige?

Hilda: Det var nice fint folk här.

L: Men jag menar: De var inte så noga här - Var de noggrannare hemma i Sverige än i Amerika?

Hilda: De var noga på det i Sverige, ja. Det var nicet folk. Jag tyckte om henne. Hon var från Dalarna. Hon var a nice lady. Hon var vad di kallte guvernör innan hon gifte sig med häradshövding Svensson. Hon arbeta för to care of barn, You know, som växte opp, jag vet inte vad hon gjorde men vi kallte det för guvernör. Så hon var högt lärder med. Så hon var nice till mig. Jaa. Jag vet inte. Di hade väl - di var ju tvungna till ha deagers.

L: jaa.

Vad för slags djur fanns här runtom? Var det björnar här runtom?

Hilda: Jag minns inte mycket sådant dära. För det var ju vinter så vi huntade där och de sköts, som di gör här i skogarna.

L: Minns Ni något som de jagade på hösten? Mycket rådjur?

Hilda: My husband, he used to go hunt too. Det var här i Kane. Men jag vet inte. I Sverige kommer jag inte mycket ihåg. Där var inte något mycket runt våran trakt, I guess, I don't think.

Det är i Kane som Hilda Gustafson bor. Stans födelseår är 1864 och man hade 1964, alltså 100 år efter, stora jubileumshögtidligheter här. Och i samband med detta gavs bland annat ut en bok: den så kallade Kane centanial; 1864--1964.

När jag bläddrar igenom bladen här så finner jag att det står namn på personer som blivit kända och härstammande från Kane och bland annat följande:

Överste Wanda Gustafson, Förenta Staternas Flygvapen. Hon är nu pensionerad, men är en utav de första sex amerikanska sjuksköterskor som landsteg på Guadal Canal under Andra Världskriget. Fröken Gustafson sitter nu bredvid oss här och jag ska fråga henne om hon kommer ihåg någonting som hennes mor har berättat.

Ni är dotter till Hilda Gustafson.

Wanda: Ja.

L: Vad har Ni för erfarenhet av att ha växt upp i ett typiskt Hallandshem eller; är det någonting särskilt ifrån Halland som Ni tror att Er mor hade med sig?

Wanda: Till jul har vi alltid lutfisk och inlagd sill. Korv, ever korv.

L: Kan Ni komma ihåg att Er mor har nämnt till Er någon gång att: "så gjorde vi i Sverige och att det var bra hemma i Halland".

Wanda: Nej. Nej.

L: Så Ni tror att hon gick över och blev amerikaniserad. Hon tog Vara på det som var nytt och levde sig in i amerikanskt liv; ganska enkelt. Fastän hon ville behålla traditioner och sådant med matlagning och dylikt: på Hallandsvis eller på svenskt vis.

Wanda: Ja, det gör hon.

L: Är det någonting särskilt som hon har berättat ifrån Halland som Ni kommer ihåg? Ni har själv varit i Halland och hälsat på en gång?

Wanda: Ja.

L: Vad tyckte Ni om Er mors hemtrakt? Var det som hon hade berättat för Er?

Wanda: Å, det var grant!

L: Vad var det som var grant? Var det naturen? Havet?

Wanda: Frukten. The land!

L: Var var Ni någonstans? I Simlongsdalen, kanske nere i

Wanda: Göteborg, and Falkenberg. Stockholm. I can't remember. Halmstad.

L: Er mors födelseplats, finns den kvar? Födelsehemmet.

Wanda: Ja. Jag såg var hon var född.

L: Den gamla stugan står kvar?

Wanda: Ja.

L: Jaha. Det finns inga släktingar kvar?

Wanda: Nej.

L: Har Er mor berättat någon gång: om livet hemma i Halland var svårt många gånger?

Annan person: More difficult living.

Wanda: Nej, det har hon aldrig sagt.

L: Vilket landskap härstammar han ifrån i Sverige? Småland, eller?

Wanda: No. Han var född här.

L: Ja just det. Men hans föräldrar, kom de ifrån - vilken del av Sverige?

Wanda: Halland: Varberg.

L: Från Varberg.

Berättade Han någonting om Halland? från Er hemtrakt. Alltså: Han var född här, ursäkta mig! Jag säger fel! Alltså: hans föräldrar, de kom när de var mycket unga naturligtvis. They were very young when they came over.

Wanda: They had one child when they came here. They have 'ett'.

L: Vad arbetade de med i Varberg - innan de kom över. De var ju gifta då.

Wanda: Jag vet inte det.

L: Ingenting om det.

Wanda: He had a deery farm in Kane. He had the first deery farm.

L: Jaha. Det menas? - mjölkkor och

Wanda: Ja. Han levde en halv mil från här. Vi kan se hanses land.

L: Jaha.

Wanda: Nu har jag en kusin som har det.

L: Där, ja! Jaha.

Det stämmer. Vi sitter på en höjd överblickande över det område som en gång var hennes farföräldrars och hennes fars marker. Jag är säker på att Fröken Gustafson hade detta i sina tankar när hon för två år sedan byggde ett fullt modernt amerikanskt hem åt sig och sin mor. Det är en betagande och mycket, mycket vacker utsikt här över; men på samma gång så kan man tänka sig tillbaka i tiden; till de hårda emigrantåren för 100 år sedan, då hennes farföräldrar kom från Sverige. Det var då skog, mycket mycket skog, som endast genom hårda och svettiga arbetstimmar kunde röjas undan. Hennes farföräldrar och hennes far har gjort det mesta utav det. Och, så som hon säger, hennes farfar var pionjär på området att ha mjölkkor - den första i bygden och i trakten häromkring.

När jag kom in till Kane för att göra den här intervjun med Fru Hilda Gustafson, så hade jag hennes adress. Men jag var inte riktigt säker på åt vilket håll som hennes hus låg, och staden Kane är inte precis någon stad som man kan gå vilse i, men ändå så bör man ha reda på väderstrecket vartåt man ska. Så jag ställde frågan till en som jag mötte på vägen och han sa - om jag översätter hans ordval - en tidig lördagsmorgon att: "Det behöver Du inte mistaga Dig på! Åk ner där och i sänkan när Du kommer ner där nedanför backen, så ser Du på höjden ett hus, med en skorsten med ett fönster i. Då har Du kommit rätt"! Jag tyckte det där var ganska kuriöst. Så som vi kommer ihåg ifrån början av denna intervju med Fru Hilda Gustafson, så talade hon om att på 1890-talet, när folk skulle försöka att hitta vägen till hennes svåger Peter Nilsons hus, så var beskrivningen på det precis liknande. Man gick via rökgången.

Transkriberat från kassettband 2011-02-08 /O-KS